substantive, nu trebuie să ne înşele asupra adevăratei ei naturi: ea s'a propagat acolo de la verbe [1].

La acestea, ea e uneori atât de solidară cu forma verbală însăşi, încât un culegător mai puţin experient o consideră ca parte integrantă a acesteia; aşa, d. ex., în următorul fragment de colind din colecţia d-lui I. I. Răuţescu (*Colinde*, ed. „Duminecа Poporului", p. 28 sq.):

[Gheorghe] când îmi *auziră*
'n grajd de piatră că-mi *întrară*,
Pe negrul mi-l *ţăsălară*,
De sudoare grajdului,
De praful soltarului.
Şi la scară mi-l *trăseră*,
Cu undelem mi-l *unseră*
Şi frumos mi-l *înşelară*
Şi pe el *încălicară* etc.

Căci, după părerea noastră, toate aceste forme nu trebue interpretate ca acorduri „mahalagieşti" (tip *fostără*), ci ca tot atâtea fuziuni ale verbului cu particula *-re: auzi-re, întra-re*, etc. [2]

V. Bogrea.

II.

În chestia postpunerii articolului.

— O nouă ipoteză —

Fenomenul curios al articolului postpus era socotit, cum se ştie, ca o particularitate a limbilor română, bulgară şi albaneză. Apariţia lui excentrică, dincolo de zona „balcanică", în Scandinavia (cf. vng. *fe-et*, „das Vieh", *sol-ena*, „die Sonne"), a fost explicată — împreună cu alte elemente de asemănare în costumul popular suedez — prin „lunga conlocuire a Goţilor, cari s'au îndreptat apoi spre Nord, cu Tracii în regiunile Rusiei-Mici şi ale ţărilor române" (N. Iorga, în *Bulletin de l'Institut pour l'étude de l'Europe sud-orientale*, II, p. 115, n. 1) [3].

[1] Pentru *cumure*? „cum? cum ai zis?" (Frâncu, *Moţii*, 99), cf. şi *purure, pretutindere* (*-ne*), dar în deosebi: *cum oare, cum goge= quovis, modo*?

[2] Cu totul deosebit e cazul lui *berea* din următorul pasagiu al unei balade din col. Pompiliu, reproduse de Gaster (*Chrestomatie*, II, 292):

Turcu be şi nu pre be
Şi be bere de ce re;
El *berea* (*sic*) cu viclenie,
Să n'ajungă la betie, — acest cuvânt nefiind decât o stâlcire, o răstâlmăcire din *be(a) re(a)* = bea bere rea.

[3] O dificultate e, totuşi, împrejurarea că în limba transmiţătorilor înşişi fenomenul e inexistent („omnibus vero dictionibus praeponebat articulum *tho* aut *the*", spune Busbeck): să se fi pierdut fără urmă?

BDD-A14656 © 1921-1922 Editura Institutului de Arte Grafice „Ardealul"
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-15 01:54:06

Cercetările mai recente însă asupra limbii armene, a cărei independenţă de grupa iranică a fost recunoscută graţie lui Hübschmann şi Meillet, au scos în evidenţă faptul că acea limbă posedă de asemenea articolul postpus: *-s*, *-d*, *-n*.

Brugmann cel dintâiu a subliniat acest lucru indicând paralela cu bulgara (*Demonstrativpron.*, p. 45).

Dar Brugmann mergeà mai departe, afirmând că articolul postpus bulgăresc nu puteà fi împrumutat din româneşte, şi încă mai departe — de astă dată, de sigur, prea departe! — respingând ca învechită presupunerea lui Miklosich că articolul românesc şi bulgăresc s'ar datori unei influenţe autohtone traco-ilirice (*ibid.*, p. 44): postpunerea articolului bulgar ar fi după el, un „armenism", resultat din contactul cu Armenii aşezaţi în Bulgaria.

Învăţatul indogermanist uità că ceea ce constituise odinioară trecerea, legătura dintre *armeană* (ca ultim termin indo-european pe teritoriu asiatic) şi *greacă* (termin extrem indo-european în Europa) erà tocmai acea grupă *traco-frigiană*, al cărui ultim, termin, *Frigienii*, sânt recunoscuţi, de acord cu tradiţia istorică (Herodot, VII, 73), ca *Brigii* balcanici, „conlocuitori cu Macedonenii" (σύνοικοι Μακεδόσι), din cari au roit Armenii însişi (v. d. ex.: G. Feist, *Kultur, Ausbreitung und Herkunft der Indogermanen*, Berlin 1913, p. 432) [1].

Împreună cu Ilirii, Tracii şi Macedonii, aceşti *Briges* (Βρίγες), deveniţi, după transferarea în Asia, *Frigieni* (Φρύγες), au locuit, deci, teritoriul „balcanic", pe care se constată fenomenul lingvistic în chestie: e de mirare că el se găseşte, nu numai la Români (Dacii erau o seminţie înrudită cu Tracii), la Bulgari (în fiinţa cărora s'au topit rămăşiţele trace), la Albanezi (descendenţi din Iliri), ci şi la posteritatea vechilor *Briges*, — la Armeni?

Cam aşa argumentează şi d. Ernest Lewy, în articolul său: „Eine kaukasisch-balkanische Beziehung ?" din *Orientalische Literaturzeitung*, XXV (1922), col. 145 sqq.

D-sa se ocupă, însă, exclusiv de bulgară: cel mai bun mijloc de a nu înţelege problema în toată complexitatea ei, care nu permite fragmentarea, izolarea diferitelor elemente. Şi, por-

[1] Frigiană se poate socoti ca terminul mediu între armeană şi toharianâ, pe care Pokorny o consideră ca limbă a Cimmerienilor traco-frigieni (v. Ed. Hermann, *Tocharische Sprachreste*, în «Zeitschrift für vergl. Sprachforschung", 50 [1922], p. 302).

BDD-A14656 © 1921-1922 Editura Institutului de Arte Grafice „Ardealul"
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-15 01:54:06

nind de la constatarea că fenomenul postpunerii articolului, firesc faţă de caracterul accentuat demonstrativ al limbilor băştinaşe din Caucaz, [1] nu e nici vechiu indo-european, nici uralo-altaic, d. Lewy conchide că el ar fi „altbalkanisch" şi-l explică prin aceea că Bulgarii locuesc într'o regiune unde au locuit odinioară Brigii, adecă Frigienii: de la rudele acestea ale Armenilor au Bulgarii postpunerea articolului.

Ea n'ar fi, deci, un împrumut „armean" propriu-zis, direct, de la Armenii stabiliţi în Bulgaria — cum susţineà Brugmann, — ci o moştenire din vechime: d. Lewy e de acord. Numai cât, transmiţătorii acestei moşteniri ar fi, după d-sa, exclusiv Brigii, pe când, după părerea lui Kopitar şi Miklosich, — pe care, lărgind-o, ni-o însuşim, — fenomenul ar aparţine, originar, *întregului* grup *iliro-traco-frigian*, adecă *autohton-balcanic* [2].

V. Bogrea.

III.

O problemă semantică.

În vechea-românească, *genunchiu* aveà, pe lângă înţelesul obişnuit al lat. *genu*, accepţiunea de „trib, seminţie" a lat. *genus*.

Lexicografii noştri au grijă să deosebească această accepţiune arhaică, atribuind-o unei influenţe cărturăreşti: vsl. *kolěno*, „genu" şi „genus".

E, totuşi, o întrebare, dacă despicarea aceasta a cuvântului *genunchiu* în două părţi, din care numai una ar puteà fi privită ca organic desvoltată din etymon, nu are în ea nimic artificial şi arbitrar. Vorbim, firește, din punctul de vedere etimologic, ştiinţific, iar nu din cel tehnic, practic.

Într'un articol din „Classical Philology" pe 1920 (vol. XV p. 199), întitulat: *Genu, Genus*, Ch. I. Adamec caută să stabilească o legătură de filiaţie între cele două cuvinte, pe temeiul mnului Homeric I, 115 sqq., din care rezultă că poziţia în genunchi a parturientei erà răspândită în vechea Grecie.

Plecând de la un articol al său, anterior, din „Revue Celtique" pe 1917—9 (t. XXXVII, p. 667), în care arătase că irl. *glún*,

[1] Pentru posibilitatea unui influenţe a idiomelor caucaziene asupra toharicei, v Hermann, *l. c.*, p 309.

[2] V. despre ei, în genere: H. Hirt, *Die Indogermanen*, ad loc., iar, în special, despre Traci, — pe lângă cartea clasică a lui Tomaschek (*Die alten Thraker*, 1893—4), —: Dr. Gawril I. Kazarow, *Beiträge zur Kulturgeschichte der Traker*, Sarajevo 1916, şi G. Seure, *Connaîtrions-nous, enfin, un texte en langue thrace?* (extras din „Revue des Etudes anciennes", XXII [1920], pp. 1-21).

BDD-A14656 © 1921-1922 Editura Institutului de Arte Grafice „Ardealul"
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-15 01:54:06